

Grönsöo - slottet och parken

Grönsöo i Mälaren representerar i sin rikedom och mångsidiga sammansättning tillsammans med husets välbevarade interiörer, fyra sekel av svenskt konsthantverk och konsthistoria. Grönsöo är fortfarande ett levande hem i en sammanhållen kulturmiljö med slott, park, trädgårdar och ett aktivt jordbruk.

Slottet uppfördes år 1607-11, av riksrådet Johan Skytte. Med hovmarskalken Reinhold Fredrik von Ehrenheim, kom Grönsöo år 1820 i familjen von Ehrenheims ägo. Till Grönsöo fördes då ett sällsynt rikt inventarium av konstföremål, möbler, böcker och husgeråd. Det har fyllts på av senare generationer - men ej skingrats.

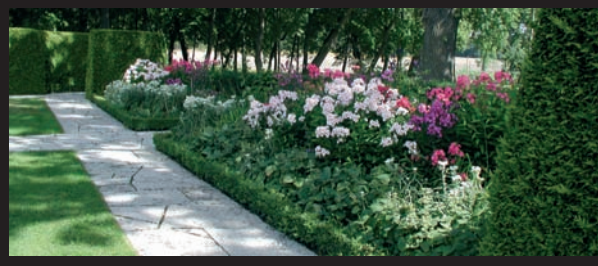
Parken och trädgården runt slottet har en i Sverige unik historia. Spår och strukturer finns fortfarande kvar från fem olika tidsskikt från 1600-talet och fram till idag. Slottsparken blev 2005 utsedd till "Sveriges tredje vackraste park".

På en stenfor i vattnet står det kinesiska snäckhuset. Det är uppfört 1786 med snäckor och mineraler, delvis importerat från Ostasien. En blomstergård från 1923 har restaurerats och återfått dåtidens perenner och sommarblommor.

Drottning Kristinas lind, planterad 1623 och en av Europas äldsta lindar, tronar fortfarande vid ingången till fruktträdgårdarna. Linden har fått sällskap med en ny "drottninglind", planterad 2003 av HM drottning Silvia.

Det gamla vagnstallet, har blivit utställningslokal och butik. Där visas årliga temautställningar speglande Grönsöo kulturhistoria. Samtidigt visas konstutställningar. Café finns i brännvinsbränneriet vid sjön.

Grönsöo omfattar 726 hektar och drivs idag med jordbruk, skogsbruk, fruktodling, hyresverksamhet och turism. Grönsöo förvaltas och ägs av Grönsöo Kulturhistoriska stiftelse och av familjen von Ehrenheim. Slottet bebos av Jacob von Ehrenheim med familj.

Grönsöo 2011

Slottsparken är öppen dagligen

Utställningar i stallet, butik, café:

Lör-Sön&Helg 14/5-18/9 kl 12-16,

Dagligen 25/6-14/8 kl 12-16.

Slottet - endast guide turer:

Lör-Sön&Helg 14/5-18/9 kl 13. Vid

behov, extra visning efter 1 tim.

Äpplemarknad: 7-9/10 kl 10-16

Entré till park o utställning

40 kr för vuxna. (Årskort finns)

Visningar i slottet: 150 kr i tillägg.

Grupper kan boka besök 1/5-15/10.

www.gronsoo.se Tel 0171-870 84
Grönsöo ligger 25 km SO Enköping. E18
avfart 141 el 144 följ "Grönsöövägen"

Grönsöo slottspark

*En av Sveriges vackraste parker
Unika utställningar i vagnstallet
Ett levande slott
Glittrande Mälarevatten*

*"Leksaker och spel på Grönsöo"
Temautställning med föremål från slottet*

*"Grönsöo slott 400 år"
Jubileumsutställning 2011*

Leksaker och spel på Grönsö

Leksaker och barnföremål har i äldre tider inte ansetts tillhöra det primära när det gäller att dokumentera vår kulturhistoria, trots att vi alla varit barn. Till skillnad från andra kulturföremål som möbler, tavlor och konsthantverksföremål har man inte lagt någon större betydelse i dessa föremål. Ändå kan man säga att leksaker är en spegling av de flesta kulturyttringar i det lilla formatet.

Den von Ehrenheimska släkten har sedan 1820 varit ägare till Grönsö, och det är om deras leksaker och spel denna utställning handlar. Leksakerna speglar i hög grad förhållandena på landsbygden, och flera saker är även tillverkade på Grönsö.

En leksak i Grönsös samlingar sticker dock verkligen ut, nämligen hästekipaget av målad plåt (tv) från en av de äldsta leksaksföretagen i Nürnberg, G. Leonard Eichner & Sohn. Med största säkerhet har den inköpts av statsrådet Per Jacob von Ehrenheim som var chef för den svenska delegationen på världsutställningen i Paris 1878.

Den första svenska leksaksfabriken av betydelse var Gemla Leksaksfabriks AB grundad 1866 av Alexius Westerdahl. De specialiserade sig på träleksaker och spel. På Grönsö finns ett stort antal typiska Gemla leksaker.

Ett dockhus i imponerande storlek bars på somarna ut i slottsparken. Skåpet gjordes ursprungligen av gårdsnickaren Reinhold Sundqvist på Grönsö vid förra sekelskiftet.

Bland de registrerade nästan 800 barnföremålen på Grönsö utgör omkring 150 av olika typer av spel. Spelen kan indelas i olika grupper som turspel, skicklighetsspel, tålmodsspel och utomhusspel. Före televisionens intåg i de svenska hemmen på 1950 talet var spelandet mycket vanligt.

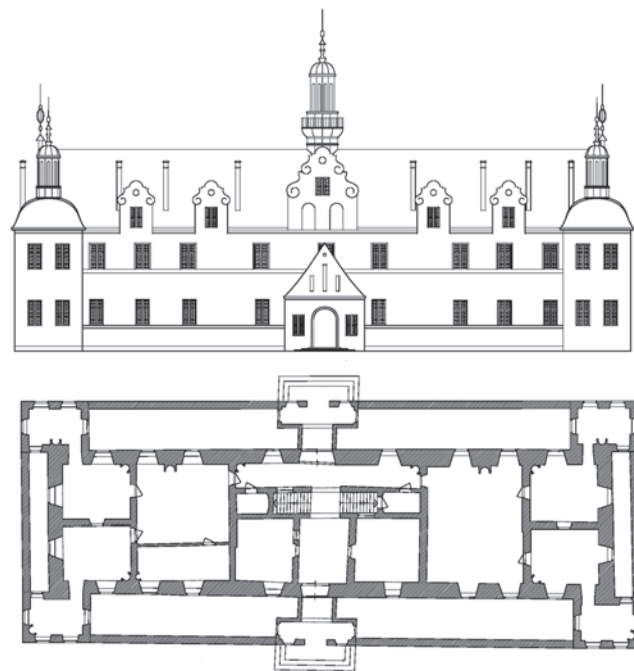
Ett litet anspråklöst skicklighetsspel är den lilla jojon som har tydliga drag av tidigt 1800-tal. Det är tänkbart att den skulle kunna ha kunnat nyttjats av den förste von Ehrenheimaren på Grönsö, Reinhold Fredrik August.

Grönsö slott 400 år 1611-2011

"Här ligger en väldig tegelbyggnad, skönt formad till ett lysande palats och uppförd med stor konstfärdighet; det hela är sevärt även genom sin trädgård och djurpark." (Andreas Lilonius: Uplandiae Elogia, 1651)

Grönsö slott, riksrådet Johan Skyttes lysande manifestation av sin nyvunna ställning i samhället, har i fyrahundra år tronat på krönet av sin bergskulle och långt framskjutet mellan Mälarfjärden. I årets jubileumsutställning lyfter vi fram slottets 1600-talshistoria byggt på de senaste decenniernas forskning.

Rekonstruktionsritning av slottet vid byggnadstiden utförd 2011 som underlag för den modell som visas i jubileumsutställningen.

År 1592 hade unge Johan Schroderus (1577-1645) genom hertig Carls förmedling sänts till Tyskland för högre studier. Efter hans återkomst till Sverige 1602 utsåg kung Carl IX honom som lärare till sin son Gustaf Adolf. Två år senare adlades han med namnet Skytte och fick ett antal gårdar i Mälardalen som förläning. Bland andra en gård i Grönsö by. I januari 1606 gifte sig Johan Skytte med Maria Näf. Under åren 1608-09 tillbytte sig Johan Skytte de övriga tre gårdarna i Grönsö by och beslutar att göra Grönsö till sin sätesgård. År 1611 ger Gustaf II Adolf honom skattefrihet för de gårdar och bönder som ligger under Grönsö "den han nyss hafer begynnt bygga vedh Mälaren".

Slottet byggdes i renässansstil efter franska förebilder och hade vid denna tid inga svenska förebilder. Skytte själv kan mycket väl ha gjort ritningarna.

